ΚοσμοΠΟΛΙΤΙΚΑ

Γράφει ο Παναγιώτης Νικολάου

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ

Από τον Μάξιμο στον Παπαδήμο

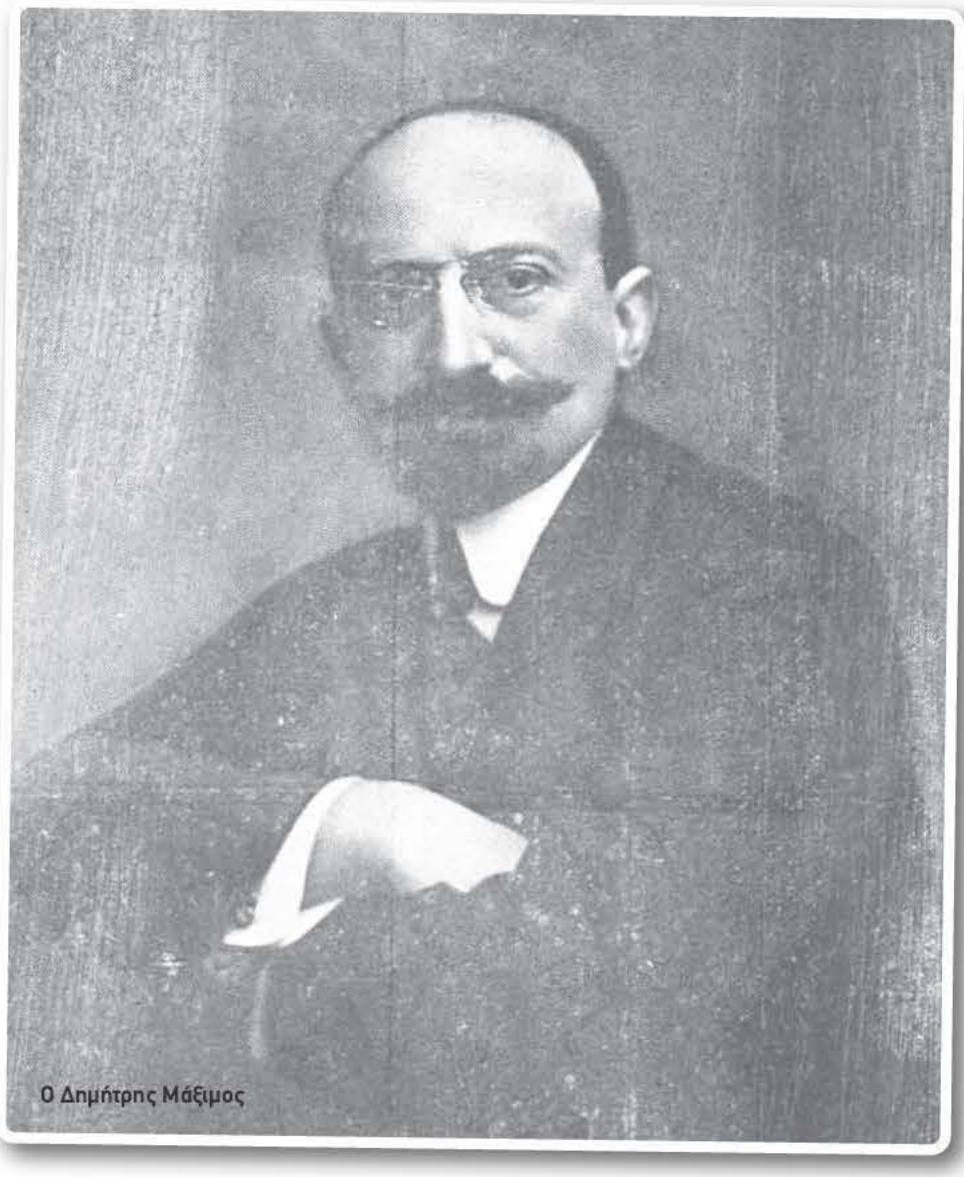

Ο Δημήτρης Μάξιμος

ΙΔΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Δεν είναι η πρώτη φορά που στα ελληνικά πολιτικά πράγματα εμπλέκονται εποπτείες, επιτροπείες ή παραχωρήσεις κυριαρχικών δικαιωμάτων της Ελλάδας σαν αποτέλεσμα ενός σχεδίου οικονομικής βοήθειας που οδήγησε στην πολιτική, οικονομική και στρατιωτική εξάρτηση και την ουσιαστική απώλεια της εθνικής κυριαρχίας.

Η ιστορία, δυστυχώς, επαναλαμβάνεται. Και μάλιστα με τρομακτικές ομοιότητες, λες και κάποιος ξαναγράφει την ίδια ιστορία με άλλα πρόσωπα. Τα γεγονότα δεν είναι πολύ μακριά χρονικά και το παρελθόν μπορεί να είναι διαφωτιστικό και διδακτικό για όποιον το ερευνά, προσπαθώντας να αφουγκρασθεί το παρόν και τα μελλούμενα. Ας ρίξουμε μια ματιά προς τα πίσω για να δούμε τι ομοιότητες έχουν ο Μάξιμος με τον Παπαδήμο.

«ΔΙΚΑΙΟΥΤΑΙ ΝΑ ΥΠΟΔΕΙΚΝΥΕΙ»

Το σκηνικό στην Ελλάδα μετά την Κατοχή ήταν οδυνηρό, όπως είδαμε και χθες. Οι Έλληνες ζούσαν τραγικές στιγμές εξαθλίωσης και πείνας και το μόνο που άνθιζε ήταν η μαύρη αγορά. Ο εμφύλιος που ξέσπασε το 1946 επιδείνωσε ακόμη περισσότερο την ήδη άθλια κατάσταση, ενώ τον Φεβρουάριο του 1947 η Μεγάλη Βρετανία που είχε την άνωθεν εποπτεία Ελλάδας και Τουρκίας παρέδωσε την σκυτάλη στις ΗΠΑ. Οι Αμερικανοί έστειλαν αρχικά στην Ελλάδα τον δικηγόρο Πολ Πόρτερ, ο οποίος διαπίστωσε ανίκανο και διεφθαρμένο πολιτικό σκηνικό. Ο ελληνικός Τύπος της εποχής ανέφερε πως «η αποστολή Πόρτερ θα έχει ευρεία δικαιοδοσία στην Ελλάδα» κι ότι ο απεσταλμένος του προέδρου Τρούμαν «θα δικαιούται να υποδεικνύει όλα τα ενδεδειγμένα μέτρα».

(Φοβερές ομοιότητες με σήμερα. Μία διαλυμένη οικονομία, ένα διεφθαρμένο κράτος κι ο οικονομικός σωτήρας που «δικαιούται να υποδεικνύει»).

ΔΙΑΦΘΟΡΑ

Κάπως έτσι, λοιπόν, το 1947 ξεκίνησαν όλα. Σαν «υποδείξεις». Στην πρώτη του συνέντευξη σε ελληνική εφημερίδα ο Πολ Πόρτερ επιτέθηκε κατά των κερδοσκόπων και της ελληνικής πλουτοκρατίας, ώστε η παρασχόμενη αμερικανική βοήθεια να αποβεί σε όφελος όχι μεμονομένων ατόμων αλλά του συνόλου του ελληνικού λαού. Τα μέλη της αποστολής Πόρτερ διαπίστωσαν αποικιοκρατική νοοτροπία στην Ελλάδα και μεγάλες κοινωνικές ανισότητες. Ο Αμερικανός διπλωμάτης συνέταξε εμπιστευτική έκθεση, στην οποία άσκησε δριμεία κριτική στον διαβρωμένο πολιτικό κόσμο και τις ηγεμονικές τάξεις της Ελλάδας κι εντόπισε μεγάλο μέρος των αιτίων της εμφύλιας σύγκρουσης στην διεφθαρμένη αστική τάξη και στο διεφθαρμένο πολιτικό σύστημα.

(Ίδια τραγική κατάσταση και σήμερα. Τα χρόνια πέρασαν μα το διεφθαρμένο πολιτικό σκηνικό παρέμεινε διεφθαρμένο. Κι είναι υπεύθυνο για την σημερινή κατάντεια και την γενική οργή).

ΓΙΑ ΤΟ ΚΟΙΝΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ

Η έκθεση Πόρτερ ζήτησε βαθιές μεταρρυθμίσεις στην ελληνική οικονομία και στην ελληνική κοινωνία. Ζήτησε να τεθούν οι βάσεις για μία βιώσιμη οικονομία και μία βιώσιμη δημοκρατία, ώστε να απαλειφθούν τα αίτια που οδηγούσαν τότε στην άνοδο του Κομμουνισμού στην Ελλάδα.

«Θα πρέπει να προσπαθήσουν τα αντιτιθέμενα πολιτικά κόμματα της Ελλάδας, όσα ενδιαφέρονται για την διατήρηση της ελληνικής ανεξαρτησίας, να εξομαλύνουν τις διαφορές τους και να εργασθούν για το κοινό συμφέρον της χώρας τους. Αν δεν παύσει η εσωτερική πολιτική ένταση η οικονομία της Ελλάδας είναι αδύνατον να αναρρώσει», ανέφερε στο τέλος της έκθεσής του ο Πολ Πόρτερ.

(Οι διαπιστώσεις αυτές του Αμερικανού διπλωμάτη έχουν διαχρονική αξία, καθώς «όλα τριγύρω αλλάζουνε κι όλα τα ίδια μένουν»).

ΑΜΕΣΗ ΕΜΠΛΟΚΗ

Ωστόσο, η βασικότερη και καθοριστικότερη διαπίστωση της έκθεσης Πόρτερ, σαν αποτέλεσμα της διαφθοράς του πολιτικού κόσμου, ήταν ότι για να είναι επιτυχημένη η βοήθεια προς την Ελλάδα θα έπρεπε να αναλάβουν την οικονομική διακυβέρνηση αλλοδαποί (Αμερικανοί) τεχνοκράτες. Και μάλιστα με άμεση εμπλοκή στη λειτουργία του κρατικού μηχανισμού, κάτι πρωτόγνωρο για την εποχή εκείνη.

(Το διεφθαρμένο κράτος είναι μία καλή κι υπαρκτή δικαιολογία για να υπάρξει ωμή παρέμβαση. Σου δίνω χρήμα, μου δίνεις εθνική ανεξαρτησία).

ΔΟΓΜΑ ΤΡΟΥΜΑΝ

Στις 12 Μαρτίου 1947 εξαγγέλθηκε το περίφημο Δόγμα Τρούμαν (η οικονομική και στρατιωτική βοήθεια προς την Ελλάδα κατά την περίοδο του εμφυλίου), με ομιλία του Αμερικανού προέδρου στο Κογκρέσο σε δραματικό τόνο, με την οποία ζήτησε την παροχή βοήθειας 400 εκατομμυρίων δολαρίων προς την Ελλάδα. Ο Χάρι Τρούμαν ανέφερε πως η Ελλάδα ζήτησε εσπευσμένα βοήθεια κι ότι η παροχή της βοήθειας αυτής ήταν απαραίτητη για την επιβίωση της χώρας. Τόνισε επίσης την σημασία της Ελλάδας για τις επιδιώξεις και τα συμφέροντα των ΗΠΑ που απειλούνταν από την κομμουνιστική διείσδυση και την Σοβιετική Ένωση.

(Στην ομιλία εκείνη ακούστηκε το όνομα της Ελλάδας στο Κογκρέσο περισσότερες φορές από ποτέ. Κάτι ανάλογο με την ομιλία της Άνγκελα Μέρκελ πριν από λίγες ημέρες στο γερμανικό Κοινοβούλιο. Και πάλι το διεφθαρμένο κράτος χρειάζεται οικονομική βοήθεια, η οποία πρέπει να παρασχεθεί γιατί εξυπηρετεί τα συμφέροντα των χορηγών).

ΕΠΙΒΛΕΨΗ

Η ομιλία αυτή υπήρξε η πρώτη άμεση εμπλοκή των ΗΠΑ στις πολιτικές εξελίξεις στην Ελλάδα και στον εμφύλιο που βρισκόταν σε εξέλιξη. Ολοκληρώνοντάς την ο Αμερικανός πρόεδρος ανέφερε πως «είναι απαραίτητο να επιβλέψουμε τη χρήση της οικονομικής μας βοήθειας», ανοίγοντας διάπλατα την πόρτα για την ουσιαστική πολιτική κι οικονομική εξάρτηση της Ελλάδας από τις ΗΠΑ. Παράλληλα, ξεκίνησε η διείσδυση των Αμερικανών στην Ευρώπη και η κούρσα κατά της Σοβιετικής Ένωσης και της ανάδειξης των ΗΠΑ σε παγκόσμια υπερδύναμη.

(Τα ίδια λένε σήμερα κι οι τροϊκανοί και στέλνουν επόπτες ή επιτρόπους σε κάθε ελληνικό υπουργείο για να ελέγχουν κι επιβλέπουν).

ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Σε πολιτικό επίπεδο, οι Αμερικανοί πίεζαν για τον σχηματισμό κυβέρνησης συνεργασίας στην Ελλάδα ώστε να εμφανισθεί ενωμένος ο αστικός πολιτικός κόσμος και να απομονωθεί η Αριστερά.

(Και σήμερα τα μεγάλα αστικά κόμματα συνεργάζονται σε κυβέρνηση συνεργασίας κι απέναντί τους βρίσκεται ουσιαστικά μόνο η Αριστερά).

ΜΑΞΙΜΟΣ ΑΛΛΑ ΟΧΙ ΜΑΧΙΜΟΣ

Έτσι, προέκυψε κυβέρνηση συνασπισμού εφτά κομμάτων με διορισμένο πρωθυπουργό τον εξωκοινοβουλευτικό τραπεζίτη Δημήτρη Μάξιμο. Παρέμεινε στην εξουσία για οχτώ μήνες (από τις 24 Ιανουαρίου έως τις 29 Αυγούστου 1947), αλλά... πρόλαβε να κάνει την δουλειά! Κι αυτό γιατί η κυβέρνηση Μαξίμου δέχθηκε τους αμερικανικούς όρους του Δόγματος Τρούμαν παραχωρώντας ουσιαστικά την εθνική ανεξαρτησία της Ελλάδας.

(Και σήμερα ένας εξωκοινοβουλευτικός τραπεζίτης, ο Λουκάς Παπαδήμος, ηγείται για λίγους μήνες κυβέρνησης συνεργασίας με τον ίδιο στόχο. Την εξασφάλιση της οικονομικής βοήθειας, αλλά με την παραχώρηση κυριαρχικών δικαιωμάτων).

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

Την συμφωνία υπέγραψε στις 20 Ιουνίου 1947 ο αντιπρόεδρος της κυβέρνησης (ο Ευάγγελος Βενιζέλος της εποχής), Κωνσταντίνος Τσαλδάρης (ήταν πρωθυπουργός πριν και μετά τον Μάξιμο), ενώ ο Τύπος έκανε λόγο για «βαρείς περιορισμούς» που επιβλήθηκαν στην Ελλάδα με την υπογραφή της συμφωνίας, καθώς ο έλεγχος των οικονομικών της χώρας πέρασε σε αμερικάνικη εποπτεία σε ένα καθεστώς άμεσου ελέγχου. Η ελληνική κυβέρνηση υποχρεώθηκε να λογοδοτεί στην αμερικάνικη αποστολή (άρθρο 6) και να είναι υποτακτική στην αμερικάνικη κυβέρνηση (άρθρο 8).

(Έτσι ολοκληρώθηκε το έργο της ουσιαστικής πολιτικής και οικονομικής εξάρτησης της Ελλάδας αμέσως μετά τον πόλεμο κι ενώ μαινόταν ο εμφύλιος).

ΕΛΛΕΙΨΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ

Οι... σωτήρες επικαλέσθηκαν και τότε έλλειψη εμπιστοσύνης προς την ικανότητα της ελληνικής πλευράς (ότι γίνεται και σήμερα δηλαδή) για να βάλουν χέρι στα κυριαρχικά δικαιώματα μέσω της οικονομικής βοήθειας.Το διεφθαρμένο πολιτικό δυναμικό άνοιξε την πόρτα της υποτέλειας, με όχημα την οικονομική βοήθεια.

(Ίδια κι απαράλλαχτη η συνταγή. Τότε λεγόταν Δόγμα Τρούμαν, σήμερα μνημόνιο).

ΜΕΓΑΡΟ ΜΑΞΙΜΟΥ

Για να μην ξεχνάμε τις υπηρεσίες του Δημήτρη Μαξίμου, η κατοικία του επί της οδού Ηρώδου Αττικού 19 πέρασε στην κυριότητα του ελληνικού δημοσίου το 1952 (το παραχώρησε ο Μάξιμος στην μισή τιμή της αξίας του) κι από το 1982 αποτελεί την επίσημη κατοικία και γραφείο του εκάστοτε πρωθυπουργού της Ελλάδας. Είναι το περίφημο Μέγαρο Μαξίμου.

(Λέτε κάποια μέρα να έχουμε ανάλογη τιμή και για τον σημερινό πρωθυπουργό και να υπάρξει κάποτε το... Μέγαρο Παπαδήμου;)

ΚΑΛΟ ΤΑΞΙΔΙ

Οφείλω να ομολογήσω πως στενοχωρήθηκα από το άκουσμα του θανάτου του Κώστα Τσιβιλίκα. Ήταν ένας εξαιρετικός καλλιτέχνης και άνθρωπος. Την δεκαετία του '80 είχα παρακολουθήσει πάρα πολλές θεατρικές του παραστάσεις και θυμάμαι πως κάθε φορά το θέατρο «έπεφτε» από τα γέλια. Θα τον θυμάμαι έτσι, απολαυστικό κι υπέροχο επί θεατρικής σκηνής.